

ב"ה

פרשת בהעלותך

למה נגרע
במדבר ט, ז.

הציבור לא זקוק לפסח שני

מצינו פלוגתא בין רבי יהודה לרבי שמעון בן יוחאי אם ציבור עושה פסח שני אם לאו: לדעת רבי יהודה אף הציבור עושה פסח שני, ולדעת רבי שמעון אין הציבור עושה פסח שני^[1].

...הביאור בזה (מה שאין הציבור עושה פסח שני) בפנימיות הענינים, והשייכות דשיטה זו לרבי שמעון בן יוחאי דוקא - יובן בהקדים שאלה כללית בדבר:

כאשר אומרים שאין הציבור עושה פסח שני - נמצא (לכאורה) שחסר אצל הציבור הענין דפסח שני, וכל זה - אפילו כאשר לא הקריבו פסח ראשון (מאיזה סיבה שתהיה). ולכאורה תמוה: היתכן שיחסר אצל הציבור כולו הענין דקרבן פסח (שהרי בראשון לא הקריבו, ובשני אינם יכולים להקריב)!!

והתמיהה שבדבר גדולה ביותר - כאשר רואים שזוהי שיטתו של רבי שמעון בן יוחאי.

רבי שמעון בן יוחאי אמר: "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין"^[2], ומובן, שרבי שמעון בן יוחאי אמר זאת (לא כדי להתפאר חס ושלום, אלא) כדי שענין זה יתגלה (על ידי דיבורו) למטה בעולם הזה הגשמי, היינו, שכל אחד ואחת... ידע שמבלי הבט על מעמד ומצב העולם, ישנו "צדיק יסוד עולם", שבכחו "לפטור את כל העולם כולו מן הדין", ולולי זאת - אין כל קיום לעולם, שלכן, ראה הקב"ה בצדיקים שהן מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור, שלושים וששה צדיקים, או על כל פנים צדיק אחד, "צדיק יסוד עולם".

...ועל פי זה - מכיון שענינו של רבי שמעון בן יוחאי "לפטור את כל העולם כולו מן הדין", ובאופן שענין זה

נמשך ומתגלה למטה במציאות העולם - כיצד יתכן שרבי שמעון בן יוחאי הוא זה שאומר שאין הציבור עושה פסח שני, היתכן שרבי שמעון בן יוחאי יפסוק שהציבור כולו יגרע חס ושלום בזה שיחסר אצלו ענין הפסח, ובאופן שאין תיקון לדבר - היפך הענין ד"לפטור את העולם כולו"?!?

...והביאור בזה: לדעת רבי שמעון בן יוחאי שאין הציבור עושה פסח שני, פירוש הדבר הוא - שהציבור אינו זקוק להביא פסח שני (כדלקמן), ולכן אסור לציבור להביא פסח שני, דהנה חולין בעזרה.

כלומר: אין הכוונה שחסר חס ושלום אצל הציבור ענין הפסח, אלא אדרבה: מצד גודל מעלת הציבור - כמאמר רבותינו ז"ל^[3] בנוגע לתפלת הציבור שעל זה נאמר "הן אל כביר ולא ימאס" - מספיק מה שהציבור צועקים "למה נגרע" (כאשר לא הקריבו פסח ראשון), שעל ידי זה נפעל כבר כללות ענין הפסח, ללא צורך בהקרבתו בפועל (על דרך ובדוגמת מה שכתוב "הלא שמוע מזבח טוב").

ועל דרך המבואר בתניא^[4] בביאור מעלת התשובה ש"זדונות נעשו לו כזכיות", מפני שדוקא על ידם הגיע לתשובה נעלית כזו, "באהבה רבה וחשיקה ונפש שוקקה כו" - כמו כן הוא בנדון דידן, שכאשר לא הקריבו פסח ראשון, מתעורר אצלם הרצון והתשוקה כו' לענין הפסח (באופן נעלה יותר מאשר אלו שמקריבים פסח ראשון), וענין זה פועל עד כדי כך - שאינם צריכים להקריב פסח שני בפועל, אלא כל הענינים נפעלים בדרך ממילא, מצד הרצון והתשוקה כו'.

דוגמא לדבר: נתבאר לעיל^[5] שגם בימים שבהם אין אומרים תחנון נפעלת הפעולה דאמירת תחנון (ענין התשובה, שעל ידי זה "אין מזכירין לו דבר וחצי דבר כו"), אלאשבימים אלו אין זקוקים לאמירת תחנון על ידי האדם, כי בהיותם "יומין זכאין" נפעלת הפעולה דתחנון מצד "עיצומו של יום". ואדרבה: בימים שבהם אין אומרים תחנון נפעל הדבר באופן נעלה יותר - דמכיון שאין זה תלוי בעבודת האדם (כבימים שבהם אומרים תחנון), אלא ענין זה נפעל בכח התורה (שהתורה אומרת שאין לומר תחנון) - הרי זה נפעל בתכלית השלמות.

ועל דרך זה מצינו בנוגע ליום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, שאין תוקעין בשופר - מכיון שכל הענינים דתקיעת שופר נפעלים בדרך ממילא, מצד עצם ענין השבת, "שבת מקדשא וקיימא", ללא צורך בעבודת האדם. ומזה מובן, שביום השבת נפעל הענין דתקיעת שופר באופן נעלה יותר מאשר על ידי תקיעת שופר הנעשית בפעולת האדם, כי - תקיעת שופר הנעשית על ידי פעולת האדם תלויה היא באופן עבודתו וכוונותיו וכו', "בכל מאדך", "מאד שלך", מה שאין כן כאשר הפעולה דתקיעת שופר נעשית מלמעלה, מצד עצם ענין השבת - אין זה תלוי בעבודת האדם, ובודאי נפעל הדבר בתכלית השלימות.

ועל דרך זה בעניננו: לדעת רבי שמעון בן יוחאי שאין הציבור עושה פסח שני - נפעל הענין דפסח שני בדרך ממילא, ללא הקרבת הקרבן, ובאופן נעלה יותר מאשר על ידי הקרבת הקרבן בפועל - על דרך המבואר בליקוטי-תורה בתחלתו^[6] בנוגע לעילוי דמצוות לא תעשה לגבי מצוות עשה, שהגילוי דמצוות עשה הוא בדרגא כזו שעשיית המצוה יכולה להיות בבחינת "כלי" לגילוי זה, אבל הגילוי דמצוות לא-תעשה הוא גבוה ונעלה ביותר, עד שה"כלי" לזה אינו יכול להיות על ידי ענין של עשיה בפועל, כי אם באופן ד"לא תעשה", באופן של שלילה דוקא.

ועל דרך זה מובן בנוגע לכל הענינים האמורים לעיל (אין הציבור עושה פסח שני, העדר אמירת תחנון ב"יומין זכאין", אין תוקעין בשופר בראש השנה שחל בשבת) - שכאשר התורה שוללת ענין מסויים, הרי זה מורה על פעולת הדבר באופן נעלה יותר, שלכן, ה"כלי" לזה יכול להיות באופן של שלילה דוקא.

[ועל דרך המדובר פעם אודות סיפור כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר נשיא דורנו, שבהיותו במאסר התבטא שהוא נמצא במקום הפטור ממזוזה - שעל ידי זה היה אצלו ענין המזוזה, ובאופן נעלה יותר - בדרך שלילה. מה שאין כן אם היה שותק ולא היה מזכיר מאומה אודות ענין של מזוזה, גם לא בדרך שלילה].

קטע משיחת פסח שני, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ג ח"ג ע' 1416

- ^[1] תוספתא פסחים פ"ח ת"ב.
- ^[2] סוכה מה, ב.
- ^[3] ברכות ח, א.
- ^[4] פ"ז.
- ^[5] סי"ב.
- ^[6] פקודי ג, ד.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה